BOSHLOG'ICH SINF O'QUVCHILARINI KOGNITIV FAOLLIGI VA TA'LIM MOTIVATSIYASINI OSHIRISH

Tosheva Mohinur Yusupovna
Iqtisodiyot va pedagogika universiteti ntm o'qituvchisi, Qarshi O'zbekiston
Qahramonova Shohsanam Otabek qizi
Iqtisodiyot va pedagogika universiteti ntm talabasi, Qarshi,O'zbekiston

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'quv motivlari mohiyati, o'qish motivlari manbalari, o'quv motivlari tasnifi haqida ma'lumot beriladi. Shuningdek, o'quv faoliyatining ichki, tashqi va shaxsiy (xususiy) faollik manbalari haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Motivatsiya, o'quv motivlari,, o'zligini anglash motivlari, salbiy motivlar, maqsadlar, qiziqish, ehtiyoj, ijobiy motivlar.

Abstract: This article provides information on the nature of learning motives, sources of learning motives, classification of learning motives. It also discusses the sources of internal, external, and personal (private) learning activities.

Keywords: Motivation, educational motives, self-awareness motives, negative motives, goals, interest, need, positive motives.

Аннотация: В данной статье представлена информация о природе мотивов обучения, источниках мотивов обучения, классификации мотивов обучения. В нем также обсуждаются источники внутренней, внешней и личной (частной) учебной деятельности.

Ключевые слова: Мотивация, учебные мотивы, мотивы самосознания, негативные мотивы, цели, интерес, потребность, положительные мотивы.

KIRISH

Zamonaviy sharoitda insonning o'zgaruvchan narsaning yangiligi va murakkabligini faol ravishda o'rganish istagi va qobiliyati tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ilmiy-tadqiqot faoliyati yuqori ixtisoslashtirilgan faoliyat bo'lishni to'xtatadi va shaxsning kasbiy faoliyatining ajralmas xususiyatiga aylanadi. Tadqiqot faoliyati asosan psixofiziologik va atrof-muhit omillari bilan belgilanadigan tadqiqot reaktsiyalari, qidiruv harakati va tadqiqot faoliyati shaklida ifodalanadi. Ilmiy-tadqiqot faoliyatini amalga oshirish va shaxsning o'zi faoliyatiga asos bo'lgan ichki sharoitlarning roli ochilmaganligicha qolmoqda.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Zamonaviy ilm-fanda boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv motivatsiyasi va bilim faolligini saqlashda tadqiqot faoliyatining imkoniyatlari va o'qitish amaliyotida tadqiqot usulidan foydalanish yetarli darajada o'rganilmagan. Turli darajadagi maktabga tayyorgarligi bo'lgan o'quvchilarning kognitiv ta'lim motivatsiyasini saqlab qolish ta'limning dolzarb muammosidir. An'anaviy ta'lim faoliyati yuqori darajada rivojlangan o'quvchilarning bilim ehtiyojlarini to'liq qondirmaydi. Ilmiy-tadqiqot faoliyatini o'quv jarayoniga kiritish yuqori qobiliyatli, shuningdek, potensial iqtidorli kichik maktab o'quvchilarini o'rganish va

rivojlantirish uchun maqbul shart-sharoitlarni yaratadi. Aynan unda o'quvchining individual tipologik xususiyatlari o'zini namoyon qiladi va rivojlanadi.

TADQIQOT NATIJALARI

-maktabga tayyorgarligi yuqori va o'rtacha bo'lgan boshlang'ich sinf o'quvchilarining ta'lim motivatsiyasini saqlash va bilim faolligini rivojlantirishga ilmiy-tadqiqot faoliyatining maktabdagi noto'g'ri munosabatni oldini olish omili sifatida ta'siri nazariy jihatdan asoslab berildi va eksperimental sinovdan o'tkazildi;

- ilmiy-tadqiqot ishlarining turli bosqichlarida iqtidorli talabalarni aniqlashda tadqiqot faoliyati imkoniyatlari haqida tushunchalar kengaytirildi;

- maktabga tayyorgarligi past bo'lgan o'quvchilarning ilmiy-tadqiqot faoliyatini amalga oshirishdagi cheklovlar o'rganildi. Tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin emasligining sababi, maxsus tuzatish ishlarini talab qiladigan bilim qobiliyatlari rivojlanishining past darajasida ekanligi ko'rsatilgan;

- tadqiqot faoliyati va uning tuzilishi (maqsadlari, usullari, sub'ektlari, tadqiqot ob'ektlari, tadqiqot jarayoni va natijasi) to'g'risida tushunchaning kengaytirilishi;

- boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv, shaxsiy-emotsional va kommunikativ sohalardagi tadqiqot faoliyatining yosh xususiyatlari aniqlandi;

- boshlang'ich sinf o'quvchilarining tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirish dasturi ishlab chiqildi va sinovdan o'tkazildi.

MUHOKAMA

A.K. Markovaning fikriga ko‘ra, motivlar sirasiga asosan bilish-anglash hamda ijtimoiy motivlarni kiritish mumkin. Agar ta'lim jarayonida o‘quvchilarda o‘quv fani mazmunini o‘zlashtirishga intilish kuchli bo‘lsa, u holda bolada bilish motivlarining mavjudligini e'tirof etish mumkin. Agar o‘quvchida fanga nisbatan atrofdagilarga bo‘lgan qiziqish ustun bo‘lsa, demak, unda ijtimoiy motivlar yetakchi ahamiyat kasb etadi.

Bilish motivlariga bolaning ta'lim jarayonidagi o‘zini rivojlantirishga qaratilgan boshqalar bilan hamkorligi, hamjihatligi, noma'lumni, yangilikni bilishga bo‘lgan intilishlari nazarda tutiladi.

Yanada kuchliroq tashqi muhit bilan belgilanadigan quyidagi motivlar mavjud:

- ta'limning majburiy xarakterga egaligi;
- ta'lim jarayonining kundalik odatiy holat ekanligi;
- ta'limning shaxsiy manfaatlar omili ekanligi;
- diqqat markazda, e'tiborda bo‘lishga intilish.

Ushbu yuqorida fikr yuritayotgan motivlar ta'lim jarayoni natijalari va uning xarakteriga o‘zining salbiy ta'sirini ham o‘tkazishi mumkin. Ayniqsa, o‘quvchining ta'lim motivlari maqtov eshitish yoki moddiy manfaatdorlik asosiga qurilganligi tashqaridan qaraganda yaqqol namoyon bo‘lsa bu ta'sir kuchli bo‘ladi.

"Kichik maktab o'quvchilarining ilmiy faoliyatda faolligini rivojlantirish va o'quv motivatsiyasini saqlashni eksperimental o'rganish" tadqiqotning tashkil etilishi, usullari, bosqichlari va jarayonini tavsiflaydi, tadqiqot faoliyatining bilim faolligini rivojlantirishga ta'sirini ko'rsatadi. motivatsiya va tajriba natijalarini taqdim etadi.

XULOSA

Xulosa qilib, tadqiqot natijalari umumlashtiriladi va quyidagi xulosalar shakllantiriladi:

1. Ilmiy-tadqiqot faoliyati sub'ektiv noma'lum narsani topishga qaratilgan kognitiv faoliyatga asoslangan intellektual va ijodiy faoliyatning alohida turi sifatida qaraladi, buning natijasida bilimlar o'zlashtiriladi va individual tajriba to'planadi. Tadqiqot faoliyati amalga oshirishning shaxsiy darajasida sifatli mazmunga ega bo'lib, talabaning individual qobiliyatlarini aniqlash imkonini beradi.

2. Ilmiy-tadqiqot ko‘nikmalarini egallash, boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini ilmiy-tadqiqot faoliyatiga jalb etish yuksak qobiliyatlarning namoyon bo‘lishi va iqtidorli o‘quvchilarni aniqlashning asosiy shartidir. Buni bizning tadqiqotlarimiz tasdiqlaydi: tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha darslar davomida iqtidorli talabalar aniqlandi, ularning yuqori qobiliyatlari keyingi diagnostika bilan tasdiqlandi.

3. Eksperimental tadqiqot shuni tasdiqladiki, tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirish bo'yicha mashg'ulotlar o'quvchilarning bilim faolligini rag'batlantiradi va shu bilan ta'lim motivatsiyasini saqlash va rivojlantirishga hissa qo'shadi va maktabda moslashuvning oldini oladi. Nazorat guruhidan farqli o'laroq, eksperimental guruhda ta'lim motivatsiyasi past bo'lgan talabalar yo'q edi.

4. Eksperimental guruhda o‘qishga tayyorligi yuqori bo‘lgan o‘quvchilarning bilim faolligi intensivligi ko‘rsatkichlari boshlang‘ich sinflarda o‘qish davrida pasaymagani, bu esa tadqiqot ko‘nikmalarini rivojlantirish bo‘yicha mashg‘ulotlar samaradorligini tasdiqlaydi. maktabda o'qishga yuqori darajada tayyor bo'lgan o'quvchilarning bilim faolligini saqlash va rivojlantirish.

5. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ilmiy-tadqiqot faoliyati tadqiqot ko'nikmalarini o'rgatish, dastlabki o'quv mashg'ulotlarida ishtirok etish va o'z tadqiqot ishlarini olib borish uchun maxsus ishlab chiqilgan dastur doirasida mumkin. Ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini muvaffaqiyatli rivojlantirish shartlari - boshlang'ich maktab yoshida tadqiqot faolligini oshirish, o'quvchilarning noma'lum narsalarni mustaqil ravishda topishga qaratilganligi, yangi narsalarga ochiqlik va qiziquvchanlik.

6. Maktabda o'qishga tayyorgarligi past bo'lgan o'quvchilar uchun aqliy operatsiyalarni va kognitiv jarayonlarning o'zboshimchaliklarini rivojlantirish uchun tuzatish mashg'ulotlarini o'tkazish kerak. Tadqiqot faoliyati ular uchun ahamiyatli emas va o'z-o'zini hurmat qilishning rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Akramova.G.S.- “Yosh psixologiyasi” – 2015 y.

2. Karimova .V.-“Oila psixologiyasi”-Toshkent 2017-yil

3. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya asoslari. Universitet va pedagogika oliy o‘quv yurtlari talabalari uchun darslik. – T.: O‘qituvchi, 2014.– 98 b.

4. Muxtorov E.M.-“Oila psixologiyasi”-Toshkent 2010-yil

5. Petrovskiy.A.V-“Umumiy psixologiya”–Toshkent -2012-yil